

Banner Benedek könyvei. (Mehmed Tahir, Cuzuki Kenzo és mások, A pokol tornácán.) A szerző szibériai hadifogságának egyes epizódjait dolgozta fel két könyvecskéjében. Az első négy hosszabb visszaemlékezést tartalmaz egy orosz közkatonáról, egy előkelő török hadifogoly társáról, egy japáni főhadnagyról s egy colombói szingaléz gyaloghíntő-vivőről. E köré a négy alak köré csoportosítja élményeit, melyek így nem esnek szét, másrészt négy ismerősét lélekrajzi megfigyeléseivel érdekesekké tudja tenni. A Cuzuki Kenzo-ról írt emlékezés a legsikerültebb s a japáni lélekbe helyenkint élesen világít bele. Mehmed Tahir elbeszélései az ő különös keleti világukról szintén érdekesek.

Másik könyve tizenöt kisebb visszaemlékezést tartalmaz, melyekben a fogolytábor sajtószzerű életét eleveníti meg előttünk. A filharmónikus hangversenytől kezdve a legfinomabb Kuba-kávé-gyártásig mindenfélét végigtapasztalunk a szerző ügyes kalauzólása mellett és sok eredeti alakkal ismerkedünk meg: az ellensége iránt nagylelkű szakaszvezetővel, a nagyszájú és élelmes Bernáttal, a megszelidült békés kommunistával, a vörös generálissá lett dzsentri-fíúval s még sok mással, mert itt is egy-egy embert tesz elbeszélései középpontjává, nemcsak töredékes, naplószzerű megfigyeléseket jegyez fel. Így némi művészi formát tud adni nekik s kis rajzokká, életképekké kerekíti ki őket.

Két könyve nem ment a dilettantizmustól (a fölöslegesen bőbeszédű utóhang az első kötetben, naiv reflexiók itt-ott) és stílusbeli nehézségektől, de általában érdekes és kellemes olvasmány.

Szeretnők, hogy — ha esetleg egy harmadik könyvet is írna szibériai harmadik könyvet is írna szibériai nek összefüggőbb és részletesebb rajza keretében a hadifogoly-lélek behatóbb elemzésével is megpróbálkoznék. Sz. F.

Regényfordítások. A romantikus zománcú kalandregény és vele az exotikum keresése ma elevenen benne él a nagyközönség átlagos irodalmi ízlésében. Napilapjaink túlnyomórésze ilyen tárgyú regé-

nyekkel kedveskedik olvasóinak s a könyvalakban megjelent regényfordítások között is nagyszámban találunk olyanokra, melyek ennek az ízlésnek igyekeznek megfelelni. Cooper vagy May hagyománya, a Wild-West vagy a Wild-Nord romantikája, mely ma már szinte teljesen a gyermekszobák lakóinak irodalmi érdeklődését köti le, néhány külföldi író kezében (Jack London, Curwood és részben Joseph Conrad) ismét életre kelt és megint szélesebb irodalmi jogot igényel magának. Annál is inkább, mert ezek az írók műveikben mindazokat az eredményeket értékesíteni tudják, amelyeket a kalandregényen kívüli irodalom már előtűnik művészté formált. A fantáziát új területek bevonásával foglalkoztatják s a pusztai tartalmi érdekességen kívül mind-egyik némi pluszt is hoz s éppen ez a többlet tud életüknek kissé huzamosabb hangsúlyt is adni.

Joseph Conrad, a tavaly elhunyt angolba ojtott lengyel író könyveinek teljes magyar kiadását kezdte meg a Genius könyvkiadó. Két kötet már meg is jelent. Az egyik a *Félvér* (ford. Kiss Dezső), a másik *Az arany nyíl* (ford. Szinnai Tivadar). Az elsőt a harminnyolc, a másikat a hatvankétéves Conrad írta. Ez a huszonnégy esztendő érezhető különbségként jelentkezik a két regényben. Az elsőben, melynek középpontjában az Európa és Ázsia közé szorított holland kereskedő, Almayer áll, Conrad írói sokszínűsége inkább az exotikum hangsúlyozásában mutatkozik legjobban. *Az arany nyíl*ban azonban már sokkal mélyebbre ás, a milieu valóban csak környezeti és nem az emberrel együtt élő valami s érdeklődésünk afelé a különös lányalak felé fordul, aki ennek a romantikus szerelmi történetnek a hősnője. Közös azonban mindkét regényben az, ahogyan Conrad főalakjait látja. A *Félvér* Almayerjének és az *Arany nyíl* Ritájának élete helyzetükből folyó tragédia. Almayer becsületes kereskedő lett volna, ki békében élhette volna le a maga kis életét, ha nem kerül két világ, a kultúra és a trópusi ösztönösség közé. Ereje nincs a kettősség elviseléséhez s így legázolja az a világ, amelyik pillanatnyilag hatalmasabb. Az *Arany nyíl* nőalakja is két világ között él: